

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av utbildningen på
språkintröduktion i gymnasieskolan vid Nico-
laskolan i Helsingborgs kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Nicolaiskolan

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av utbildningen på språkintruktionsprogrammet under våren och hösten 2016. Granskningen vid Nicolaiskolan i Helsingborgs kommun ingår i detta projekt.

Nicolaiskolan besöktes den 30–31 augusti samt den 1 september 2016. Ansvariga inspektörer har Thomas Nilsson och Ulrika Foss Rudbeck varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av utbildningen på språkintruktionsprogrammet i gymnasieskolan genomförs i ytterligare 41 skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en publikation. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Skolinspektionen har följt två elevers utbildning vid språkintruktionsprogrammet i denna granskning. Elevnamnen *Ahmad* och *Mahmoud* i denna rapport är fiktiva och används endast för att underlätta läsningen.

Bakgrundsuppgifter om Nicolaiskolan

Utbildningen vid Nicolaiskolan omfattar de nationella programmen ekonomi-programmet, estetiska programmet, hantverksprogrammet samt de fyra intruktionsprogrammen preparandutbildning, programinriktat individuellt val, individuellt alternativ och språkintruktionsprogrammet. Vid Nicolaiskolan finns också utbildningar inom gymnasieskolan. Vid skolan finns en rektor och tre biträdande rektorer, varav en med särskilt ansvar för språkintruktionsprogrammet.

Vid tidpunkten för skolbesöket finns det enligt uppgifter från rektorn totalt 557 elever på Nicolaiskolan, varav 122 elever studerar vid språkintruktionsprogrammet. Antalet elever vid språkintruktionsprogrammet har från läsårs start 2013/14 ökat från 117 till som mest cirka 180 elever under läsåret 2015/16, då också den största ökningen har skett.

Nyanlända elever vid språkintruktionsprogrammet är från och med läsåret 2016/17, i varierad omfattning, fördelade på samtliga av huvudmannens fem gymnasieskolor. Vid tillfället för granskningen finns det, enligt uppgifter från huvudmannen, totalt 374 elever i utbildning vid språkintruktionsprogram i Helsingborgs kommun. Flest språkintruktions elever finns vid Nicolaiskolan.

Välkomsten är den mottagningsenhet i kommunen dit samtliga nyanlända elever kommer för en inledande bedömning av bland annat deras skolbakgrund.

Eleverna är fördelade i olika undervisningsgrupper baserade på deras språknivå i svenska: grupper för analfabeter, grupper som studerar mot kunskapskraven för årskurs 3 respektive årskurs 6. När eleverna nått kunskapskraven för årskurs 6 i svenska som andraspråk flyttas de i regel över till intruktionsprogrammet individuellt alternativ.

Resultat

1. Utformas utbildningen så att den är flexibel och anpassas efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, med avseende på studietakt, omfattning och innehåll?

Frågeställningen fokuserar på i vilken grad huvudmannen, rektorn och skolpersonalen erbjuder eleverna en flexibel utbildning utifrån deras skiftande behov och förutsättningar. Det handlar om huvudmannens plan för utbildningen, kartläggning av elevernas kunskaper, den individuella studieplanen och hur den planen följs och omprövas. Forskning och identifierade framgångsfaktorer pekar på vikten av att riktlinjer finns för organisation och mottagande av nyanlända elever såväl som att en inledande bedömning genomförs av elevens kunskaper och erfarenhet. Framgångsfaktorer är också att utbildningen och undervisningen planeras och genomförs utifrån det bedömningen visar om elevens förutsättningar och behov samt att elevens utveckling mot utbildningens mål kontinuerligt utvärderas.¹

¹ Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

Flexibel utbildning

Huvudmannen har inför granskningen redovisat ett missiv som visar den politiska nämndens viljeyttring för upprättande av plan för utbildningen vid kommunens introduktionsprogram, därmed även språkintruktionsprogrammet. I detta anges bland annat att *"utbildningarna (skolinspektionens anm. vid introduktionsprogrammen) har sin grund i tydlig individualisering, med arbetet flexibelt organiserat utifrån elevens kunskapsutveckling och andra förutsättningar så att elevens mål för utbildningen ska nås. När den enskilde elevens mål är uppnådda ska organisationen vara sådan att eleven, utan onödig väntetid, ska kunna övergå till annan utbildning"*.

Huvudmannen har inför granskningen också redovisat den plan som finns för utbildningen vid språkintruktionsprogrammet. Skolinspektionen konstaterar att den plan som redovisats inte fullt ut följer nämndens viljeyttring om en flexibel utbildning. Av föreliggande plan framgår såväl syfte som utbildningens innehåll. Utbildningen ska enligt planen utformas med tyngdpunkt i det svenska språket, engelska och matematik. Den ska dessutom erbjuda de ämnen eller kurser på grundskolenivå respektive gymnasial nivå som eleven behöver för sin fortsatta utbildning. Utbildningen ska enligt planen utformas med utgångspunkt från elevens tidigare skolbakgrund och utifrån de individuella behov eleven har vad gäller skolspråk, begrepp och kunskaper. Planen anger att utbildningens längd ska utgå från elevens individuella studieplan. Intervjuer med rektorn och lärare samt redovisade dokument visar att utbildningen bedrivs som heltidsstudier.

Skolinspektionen konstaterar att det i planen inte anges hur, när eller med vilka kompetenser kartläggning av elevernas förkunskaper och behov av utbildning ska genomföras. Inte heller anges i planen att en validering av elevens tidigare betyg ska genomföras eller att utbildningen kan innehålla motivationshöjande insatser och praktik. Förvaltningens representant (verksamhetschef för gymnasieskolan) uppger att *"det finns en tydlighet i missivet som jag hade önskat funnits i planen [också]"*.

Skolledningen och studie- och yrkesvägledaren uppger vid respektive intervju-tillfälle att de känner till huvudmannens plan för utbildningen vid språkintruktionsprogrammet. Detta gäller dock inte elevhälsans representanter eller samtliga intervjuade lärare.

Kartläggning

Uppgifter från huvudman inför granskningen och intervjuer med nämndens ordförande, verksamhetschefen och rektorn ger en samstämmig bild av hur kartläggning av nyanlända elevers bakgrund och utbildningsbehov genomförs.

Kartläggningen av nyanlända elevers bakgrund och utbildningsbehov genomförs under två veckor vid *Välkomsten*, kommunens centrala mottagningsenhet. Som grund för detta arbete används Skolverkets material *Kartläggning av nyanlända elevers kunskaper*. Beroende på vad kartläggningen visar så fördelas eleverna efter två veckor vid *Välkomsten* till någon av de fem kommunala gymnasieskolorna, som har olika möjligheter att möta elevernas behov av utbildning. Exempelvis är det, enligt rektorn, enbart Nicolaiskolan som har undervisningsgrupper för analfabeter. Verksamhetschefen uppger att kartläggningen vid *Välkomsten* genomförs med stöd av tolk, och eleven har då möjlighet att uttrycka sig på sitt bästa skolspråk. Dessutom får eleven där tala med en studie- och yrkesvägledare om sina framtidsplaner. Såväl *Ahmad* som *Mahmoud* berättar att de är nöjda med den kartläggning som genomfördes vid *Välkomsten* och att de där och då fick berätta allt de ville berätta om.

Muntlig och dokumenterad information om kartläggningens resultat överlämnas, enligt biträdande rektorn, från *Välkomsten* till berörd arbetslagsledare i samband med att eleven skrivs in på språkintruktionsprogrammet vid Nicolaiskolan. Den biträdande rektorn uppger att informationen används för placering i undervisningsgrupp på lämplig nivå i svenska. Några av de intervjuade lärarna berättar att de främst tar del av de kartläggningsresultat som berör deras undervisning. Exempel på detta är att läraren i matematik använder av *Välkomsten* anvisat läromedel för *Ahmad*. När det gäller annan dokumenterad information från kartläggningen vid *Välkomsten*, såsom uppgifter om de båda elevernas tidigare skolgång samt erfarenheter och intressen, är det få av de intervjuade lärarna som känner till detta. Exempelvis känner de intervjuade lärarna inte till att *Ahmad* "älskar att sjunga" eller att *Mahmoud* har åttaårig skolgång bakom sig från sitt hemland.

Vid intervjutillfället med studie- och yrkesvägledarna uppges att de "mycket sällan", och inte för *Ahmad* och *Mahmoud*, tagit del av de kartläggningar som redovisas från *Välkomsten*. Representeranter för elevhälsan berättar att de inte tar del av sådana kartläggningar.

I intervju med skollädaressen, studie- och yrkesvägledarna och lärarna framkommer att elevens behov av utbildning vid skolan fortlöpande kartläggs som grund för den fortsatta undervisningen och elevens studier. I de ämnen eleven undervisas i används, enligt lärarna, exempelvis på skolan framtagna tester i engelska och matematik.

Förkunskaper och behov

Granskningen visar att elevernas individuella studieplaner upprättas såväl med utgångspunkt i den kartläggning som gjorts vid *Välkomsten*, som efter rekommendationer från lärarlaget vid språkintruktionsprogrammet. Ingen av

de intervjuade studie- och yrkesvägledarna har varit delaktiga i upprättandet av planerna.

De studieplaner som redovisats för *Ahmad* och *Mahmoud* inför granskningen innehåller de ämnen eleven undervisas i, uppgifter om undervisningsgrupp (nivå) och i vilken "Period" kursen pågår. I planerna finns också anteckningar om "tillägg i studieplanen", vilket för båda eleverna är uppgifter om bland annat språkstödande insatser. Skolinspektionen konstaterar att det i planerna inte anges elevernas kort- eller långsiktiga mål med utbildningen.

Varken *Ahmad* eller *Mahmoud* känner till sin studieplan, men uppger vid intervju tillfället då planen förevisas eleverna att de ämnen de studerar återfinns i denna. De båda eleverna berättar att det är skolan som bestämt vilka ämnen eller kurser de ska studera, vilket bekräftas av skolledningen. Lärarna framhåller dock att eleverna borde få välja ämnen att studera mer fritt.

Tyngdpunkten i undervisningen för *Ahmad* och *Mahmoud* ligger i det svenska språket, engelska och matematik. Detta bekräftas i redovisade scheman för de båda eleverna samt i intervjuer med skolpersonal. Granskningen visar dock att de båda eleverna också studerar andra ämnen, exempelvis modersmål, idrott och hälsa och ett estetiskt ämne, i detta fall bild. Lärarna i matematik och engelska framhåller att undervisningen i deras ämnen baseras på elevernas tidigare kunskaper och behov av utbildning i ämnet. Detta oavsett elevernas språknivå i svenska. Vid Nicolaiskolan finns också andra insatser som kan vara gynnsamma för språkintrouktionselevens kunskapsutveckling, vilket framkommer i såväl redovisad dokumentation som vid intervjuer med skolpersonal. Flera sådana insatser har karaktären av samhällsinformation. En sådan insats är "Samhällsorientering Språkintrouktion" som syftar till att vidga elevernas kunskaper om exempelvis det svenska samhällets värdegrund och skolsystem. Ett annat exempel är språkintrouktionselevens möjligheter att utbildas i Ung Företagsamhet (UF). När det gäller motivationshöjande insatser visar granskningen att sådana insatser inte innefattas i utbildningen för analfabeter. Den biträdande rektorn uppger, utan ytterligare förklaring, att det "Handlar om att det språkligt sett är knepigt i dessa grupper".

I sammanhanget kan nämnas att *Achmed* uppger att han "älskar att sjunga". Detta är något som också framkommer i redovisat kartläggningmaterial från *Välkomsten* för den här eleven och i intervjuer med rektorn och lärare. Rektorn berättar att musik som motivationshöjande insats skulle vara lämpligt för den här eleven. Lärarna uttrycker att om de haft kunskap om att *Achmed* älskade musik, så skulle det även gynnat hans kunskapsutveckling i de ämnen de undervisar i.

Uppföljning och utvärdering

Redovisade kvalitetsredovisningar från Nicolaiskolan visar att verksamheten vid språkintruktionsprogrammet systematiskt och dokumenterat följs upp och utvärderas gällande exempelvis normer och värden, kunskapsresultat samt ansvar och inflytande. Av skolan identifierade förbättringsområden anges som *"Prioriterade mål för läsåret 2016/17"* i den senaste kvalitetsredovisningen. Exempel på sådana mål är att ge plats för språkintruktions elever att studera enskilda kurser vid nationellt program och att ge eleverna ökad trygghet och studiero genom organisatoriska förändringar.

I intervju med lärare framkommer att uppföljning och utvärdering av elevens kunskapsutveckling och behov av utbildning sker kontinuerligt som en naturlig del av undervisningen och genom olika former av tester och prov. Lärarna har dessutom regelbundna träffar i arbetslag för att bland annat diskutera enskilda elevers kunskapsutveckling. Studie- och yrkesvägledare och representer för elevhälsan deltar regelbundet vid sådana träffar.

Beroende på elevers kunskapsutveckling och behov av utbildning byter elever undervisningsgrupp, vilket framkommer i intervjuer med såväl lärare som studie- och yrkesvägledare som skollädaingen. Lärarna berättar att det är den undervisande läraren som avgör när en elev ska flyttas till annan undervisningsgrupp eller kan betygsättas i ett ämne eller kurs. Inför läsåret 2016/17 beslutades, enligt verksamhetschefen för gymnasieskolan och rektorn, att Europeisk språkportfolio ska implementeras och användas som avstämningsinstrument för elevernas kunskapsutveckling.

Vad gäller elevens möjligheter att så snabbt som möjligt gå vidare i utbildningssystemet eller yrkeslivet framkommer dock vid granskningen en oklar bild. De intervjuade studie- och yrkesvägledarna uppger att beslut om flytt till annan undervisningsgrupp sker vid termins- eller läsårs slut. Rektorn uppger att *"det inte är så vanligt att elever byter grupper under läsåret"*. *"Det är ganska styrt"*. Den biträdande rektorn uppger dock att *"elever som är 'raketer' flyttar man under läsåret. Men det kan också vara så att vi väljer ett gemensamt datum när flyttningar sker"*. Ahmad och Mahmoud uppger vid respektive intervjutillfälle att de inte vet när de är klara med sin utbildning och att det är skolan som bestämmer när de kan komma vidare i sina studier.

Uppgifter från rektorn och verksamhetschefen visar att elever som nått kunskapskraven för ämnet svenska i årskurs 6 skrivs in vid intruktionsprogrammet individuellt alternativ (IMIND) som en följd av ett förvaltningsbeslut. Vid IMIND undervisas eleverna antingen med möjligheter i åtta ämnen att nå behörighet till yrkesprogram eller i tolv ämnen för behörighet till högskoleförberedande program.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att utbildningen inte fullt ut är flexibelt utformad och anpassad efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, avseende studietakt, omfattning och innehåll.

Huvudmannens plan för utbildningen anger inte hur varje elevs utbildningsbehov ska säkerställas. I planen saknas exempelvis vägledning för arbetet med kartläggningar och att utbildningen kan innehålla motivationshöjande insatser och praktik.

Eleverna kommer fort i utbildning efter kartläggningen vid *Välkomsten*. Vid Nicolaiskolan finns dock en delad och oklar bild om hur eleverna så snabbt som möjligt kommer vidare i utbildningssystemet eller yrkeslivet.

2. Får eleverna studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval?

Frågeställningen fokuserar på om eleverna får studie- och yrkesvägledning av skolpersonalen som en integrerad del av deras utbildning, så att de får kunskap om och kan göra medvetna och självständiga val om sin studie- och yrkesinriktning. Det handlar alltså om att personalen på skolan ska informera och ge eleverna vägledning inför de val av kurser som erbjuds, om möjligheterna till fortsatta studier i och utanför gymnasieskolan och om framtida yrkesval och att den studie- och yrkesvägledning som elevernas får är en integrerad del av deras utbildning. En del av detta vägledningsarbete handlar också om att ge eleverna stöd i att formulera mål för sina studier. Vidare handlar det om att eleverna ska öka förmåga till studieplanering och att ta ställning till sin studie- och yrkesinriktning. Forskning visar på vikten av ett nära samarbete med omgivande samhälle för att utveckla utbildningen och dess kvalitet.²

Personal

För att täcka elevernas behov av vägledning inför val av utbildning och yrkesverksamhet har, enligt rektorn, eleverna tillgång till tre studie- och yrkesvägledare vid språkintruktionsprogrammet. En av vägledarna (i organisationen kallad *språksyv*) arbetar, från och med läsåret 2016/17, en dag i veckan specifikt med elever vid språkintruktionsprogrammet.

Rektorn uppger att elevernas tillgång till studie- och yrkesvägledning inte räckte till förra läsåret. Behov av ytterligare resurser framfördes till förvaltning

² Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

och nämnd, varpå beslut togs i nämnden om *språksyv* en dag i veckan vid vardera av de fem kommunala gymnasieskolorna. Detta bekräftas vid intervjutillfället med nämndens ordförande, som i kompletterande information uppger i sammanhanget att *"Det är av största vikt att dessa elever får tydlig information, så att valen inför framtiden blir tydliga"*.

Rektorn är inte säker på att den tillgång till studie- och yrkesvägledning som finns på Nicolaiskolan vid läsårets början (2016/17) kommer att motsvara de behov som kommer att finnas vid språkintruktionsprogrammet. Verksamhetschefen berättar att han vid de regelbundna träffarna med gymnasieskolornas rektorer kommer att få information om tillgång fortsättningsvis inte motsvarar behov av vägledning på skolan.

Vägledning

Rektorn uppger att studie- och yrkesvägledarnas *"individuella samtal inte hanns med, med samtliga elever"* föregående läsår. Skolans *språksyv* kommer därför innevarande läsår att dels ha enskilda vägledningssamtal med eleverna vid språkintruktionsprogrammet, dels finnas tillgänglig för spontana möten med elever.

De studie- och yrkesvägledare som intervjuas berättar att de finns tillgängliga alla dagar i skolveckan för elevernas spontana behov av vägledning. Vägledarna uppger att de ännu inte träffat *Ahmad* eller *Mahmoud*, vilket bekräftas av de båda eleverna. I intervjuer med *Ahmad* och *Mahmoud* framkommer att de inte känner till att det finns personal med kompetens för att ge eleverna vägledning avseende framtida yrkes- och studieval på skolan.

Studie- och yrkesvägledarna har, enligt de intervjuade lärarna, presenterat sig för de olika undervisningsgrupperna. Lärarna berättar att det oftast är lärare, mentorn, eller studiehandledare på modersmålet som *"tar frågor"* om utbildningar eller yrkesliv. Vid behov av stöd i detta kontaktas en studie- och yrkesvägledare.

Medvetna och självständiga val

Rektorn berättar att skolan, inom ramen för utbildningen vid språkintruktionsprogrammet, *"arbetar med mycket externa kontakter och föreläsare"* för att eleverna ska kunna göra medvetna och självständiga val för fortsatt utbildning eller yrkesliv.

Ahmad vill bli polis, men berättar att han gett upp den tanken eftersom han har uppfattningen att det tar för lång tid. *Ahmad* berättar dock att ingen på skolan

förklarat för honom vad som krävs för att bli polis. Vid intervjutillfället med lärare uppges att *Ahmad* nog behöver mycket mer hjälp för att kunna göra medvetna val inför kommande utbildningar

Vid intervjutillfället med *Mahmoud* framkommer att han inte har några kort- eller långsiktiga planer för fortsatt utbildning eller yrkesliv. Hans lärare uppger dock det som tveksamt om *Mahmoud* kan göra självständiga och medvetna sådana val.

Integrerad del av utbildningen

Enligt rektorn finns det fungerande former för samverkan mellan lärare vid språkintruktionsprogrammet och studie- och yrkesvägledare. Samverkan sker vid lärarnas arbetslagsmöten, vilket bekräftas av lärare och vägledare. Vid sådana möten diskuteras, enligt studie- och yrkesvägledarna, ofta frågor om studier och yrkesval gällande enskilda elever. Samverkan sker också vid tillfällena när en lärare och studie- och yrkesvägledare gemensamt informerar undervisningsgrupper om exempelvis arbetsliv i Sverige. De intervjuade lärarna uppger att samverkan fungerar bra.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att samtliga elever inte fullt ut ges studie- och yrkesvägledning så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval. Skolan har tilldelats nya resurser för studie- och yrkesvägledning, men har ännu inte följt upp om insatserna har varit tillräckliga för att motsvara elevernas behov av studie- och yrkesvägledning.

På skolenheten finns väl fungerande former för samverkan mellan lärare och studie- och yrkesvägledare, så att studie- och yrkesvägledning ges eleverna som en integrerad del av utbildningen.

Sammantaget innebär detta dock inte att eleverna ges goda möjligheter att göra medvetna och självständiga val och mål för sin studie- och yrkesinriktning.

3. Bedriver elevhälsan ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal?

Frågeställningen fokuserar på i vilken grad elevhälsan arbetar hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande, och i detta arbete samverkar med övriga personalgrupper på skolenheten. Främst i syfte att stödja elevens utveckling mot målen för utbildningen. Tillgången till elevhälsa bedöms på huvudmannanivå. Frågan om hur elevhälsan arbetar gentemot eleverna bedöms på skolenhetsnivå. Forskning och en identifierad framgångsfaktor pekar på vikten av att det finns samsyn i förhållningssätt där all personal tar ett

gemensamt ansvar och att de nyanlända eleverna är hela skolans angelägenhet.³

Tillgång

Elevhälsan vid Nicolaiskolan består, enligt uppgifter från rektorn, av en skol-sköterska, en kurator, en specialpedagog samt en skolpsykolog. Skolläkare avropas vid behov. Studie- och yrkesvägledare är kopplad till elevhälsan.

Elevhälsans representanter uppger vid intervjutillfället att språkintröduktionselevernars behov av elevhälsans kompetenser är större än tillgången. Enligt uppgifter från nämndens ordförande har *"behovet av att i vissa situationer stärka upp med ytterligare elevhälsa påtalats av verksamhetens chefer"*. Nämnden kommer därför att ge förvaltningen i uppdrag att inrätta ett *"tvärprofessionellt elevhälso-team"* för att med kort varsel kunna stärka den enskilda skolenhetens elevhälsa. Detta går, enligt nämndens ordförande, att utläsa i nämndens internbudget.

Lärarna till de båda eleverna berättar att de informerat eleverna om elevhälsans kompetenser. Lärarna har också hjälpt eleverna att, vid behov, komma i kontakt med kompetens/-er inom elevhälsan. Såväl *Ahmad* som *Mahmoud* berättar att de besökt den eller de funktioner inom elevhälsan de haft behov av att träffa.

Hälsofrämjande arbete

Rektorn ger vid intervjutillfället ett antal exempel på att eleverna vid språkintröduktionsprogrammet omfattas av skolans hälsofrämjande arbete. Exempelvis deltog eleverna i enkätundersökningen om trygghet och studiero. Detta har enligt rektorn, och senaste kvalitetsredovisningen, resulterat i mindre och mer stabila undervisningsgrupper samt lokaler mer centralt placerade i skolbyggnaden. Dessutom omfattas samtliga elever, utom de i undervisningsgrupper för analfabeter, i lärares och elevhälsans information om sex och samlevnad och hälsa- livsstil-egenvård inom ramen för *Samhällsorientering språkintröduktion*. Detta uppges vid intervjuer med lärare och elevhälsans representanter.

Skolsköterskan framhåller vid intervjutillfället att hälsosamtal i samband med de i verksamheten prioriterade hälsobesöken som ett exempel på elevhälsans hälsofrämjande arbete. De båda eleverna uppger att de haft sådana samtal.

³ Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

Förebyggande arbete

Elevhälsans representanter berättar att de *"alltid"* när de presenterar sig för undervisningsgrupperna informerar om vad hälsa är samt talar om vikten av sömn och var man söker vård, vilket bekräftas av rektorn. Representanterna berättar också att de, för att förekomma kränkningar, haft gruppsamtal med språkintröduktionselever om bemötande mellan elever på skolan. Dessutom uppges av elevhälsan att lärarna vid programmet fortbildats av psykolog i att bemöta traumatiserade ungdomar, vilket bekräftas i intervjuer med lärare.

Åtgärdande arbete

När det gäller åtgärdande arbete för sårbara elever framkommer det vid intervjutillfället med elevhälsan flera exempel på sådant arbete. Det kan exempelvis handla om avslappningsövningar, stöd för bättre matvanor, hjälp att komma igång med fysiska aktiviteter men också att ha rätt kompetens på plats i skolan när elever i förekommande fall har drabbats av panikångest. Detta bekräftas av rektorn. När det gäller åtgärdande arbete för sårbara elever, nämner också elevhälsan de kontakter som finns för åtgärdande arbete i Helsingborgs kommun. Det gäller samarbete med olika instanser, såsom socialtjänst och barn- och ungdomsmottagningen.

Elevhälsans samarbete med skolans personal

Såväl lärare som elevhälsans representanter berättar att det regelbundet finns organiserade förutsättningar (Skolinspektionens anm. arbetslagsmöten) för samarbete mellan elevhälsan och lärare vid språkintröduktionsprogrammet. Dessutom samarbetar lärare och delar av elevhälsan, som nämns ovan, vid informationstillfällen till elevgrupper. Vid intervjutillfället med elevhälsan framkommer bilden av ett fungerande samarbete mellan elevhälsans kompetenser och lärare gällande handledning.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att elevhälsans hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete är väl fungerande och i nära samarbete med skolenhetens övriga personal.

Eleverna vid språkintröduktionsprogrammet på Nicolaiskolan har tillgång till samtliga de kompetenser som elevhälsan ska innehålla. Elevernas tillgång till elevhälsans olika kompetenser är genom nämndens och förvaltningens agerande dessutom behovsanpassat.

Eleverna har tillgång till elevhälsans hälsofrämjande arbete. Detta såväl indirekt genom en väl fungerande samverkan mellan elevhälsan och skolans övriga personal som i direkta kontakter med enskilda kompetenser inom elevhälsan.

Dessutom omfattas eleverna av elevhälsans förebyggande och åtgärdande arbete.

Syfte och frågeställningar

Syftet är att granska om elevernas utbildningsbehov på språkintröduktion tillgodoses, och om eleverna på detta program får stöd och vägledning under sin utbildning och inför fortsatta studier och yrkesliv.

För att uppfylla detta syfte ska följande frågeställningar besvaras:

- 1) Utformas utbildningen så att den är flexibel och anpassas efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, med avseende på studietakt, omfattning och innehåll?
- 2) Får eleverna studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval?
- 3) Bedriver elevhälsan ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal?

Metod och material

Granskningsdesignen utgår från två elevers skolsituation på språkintröduktionsprogrammet. Information till granskningen samlas in genom dokumentstudier i form av verksamhetsredogörelse och annan dokumentation från skolenheten som belyser arbetet inom språkintröduktionsprogrammet. Dokumentstudier kompletteras med intervjuer med elever, pedagoger, elevhälsa, handledare, studie- och yrkesvägledare, rektor samt representanter för huvudmannen.

Skolinspektionen har inför granskningsbesöket begärt att få ta del av den dokumentation som finns kring eleverna i form av plan för utbildningen, individuell studieplan samt underlag av bedömningar av elevens kunskaper för upprättande av planen samt elevernas schema. Skolinspektionen har också begärt få in dokumentation av gymnasieenhetens systematiska kvalitetsarbete avseende språkintröduktionsprogrammet samt eventuell information avseende språkinformationsprogrammet på skolan som kan vara av vikt för granskningen.